

KÅRE HALSE

Dé e fortidsminnesmerka kor du sjer —

Her har vi jamen enda en dyregrav, pappa! Sjuåringen i følget vårt hadde gjort en ny oppdagelse, og viftet ivrig med armene for å gjøre oss delaktig i funnet. Dette blir nummer seks! kommenterte storebror og ristet på hodet. Skulle en ha sett på maken!

Jakten på de gamle dyregravene i Jøldalen begynte for vårt vedkommende egentlig forrige sommer. Under en rast oppdaget vi tilfeldigvis de første vi så, ved foten av Geithetta, like etter at vi hadde passert Svartåa på vei fra Reitåsetra. Oppe på kanten av den bratte mælen ned til åa telte vi 10—12 stykker av dem, der de ligger på rekke og rad kloss i vardingene oppover Geithetta. Vi så i tankene for oss de primitive jegerne som jagde reinen nedover fjellsida mot stupet. De gliste sikkert fett i skjegget når viltet stormet mot fellene, for de visste at det som ikke dumpet ned i dyregravene, ville styrte utfor skrenten og finne sin død nede ved elva. Det ville med andre ord si kjøtt og mat og livberging for våre forfedre i Jøldalen, som levde og overlevde i sin kamp for tilværet.

Vår oppdagelsesreise fortsatte siste sommer da guttene anskuelig og levende fikk et lite innblikk i en periode av vår historie som vi vet lite om. Det begynte allerede like ved Jøldalshytta. Vi var på vandring vestover og var ikke kommet lengre enn like forbi den første Grindalssetra, så lå det en dyregrav der ute på kanten av helningen mot nord. Kloss i veien fant vi den med et mørkt hull i det ellers så slette terrenget. Så overvettes dyp er den ikke lenger, og lite faretruende ser den ut med alle de busker og trær som fyller den i dag.

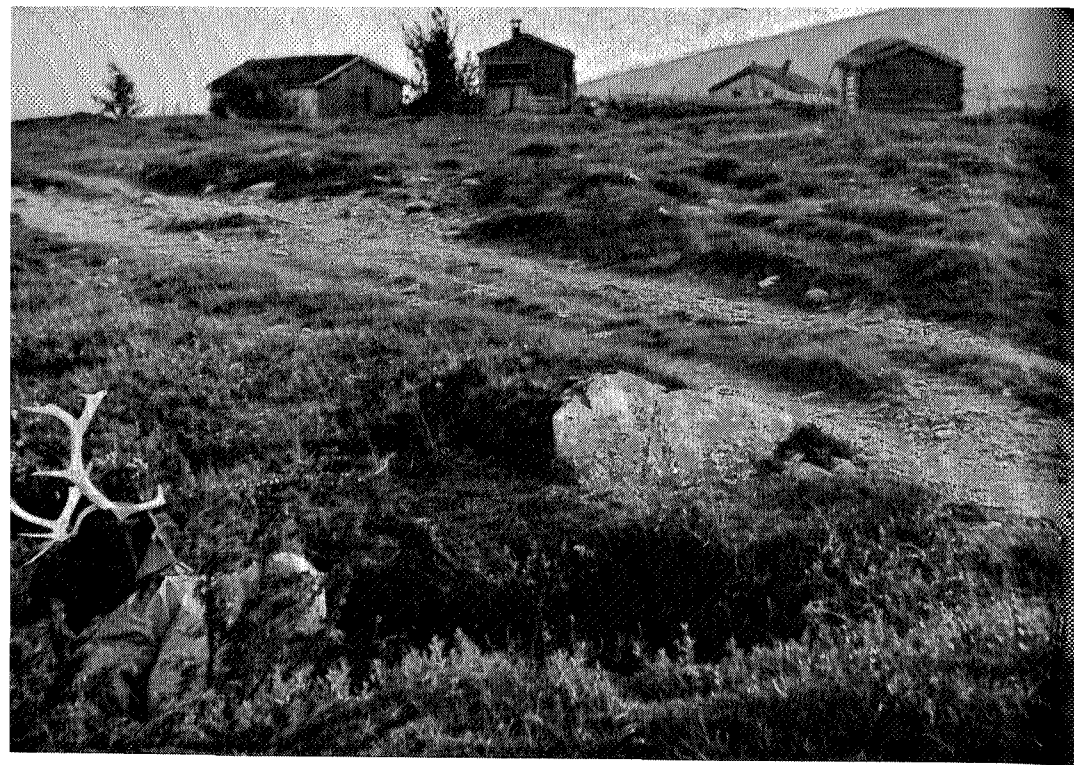
Guttene ved dyregrav i Jøldalen

Foto: Forfatteren

Ikke mange meter derfra dukket den neste opp, og viste at det i sin tid var minst to graver i trakten mellom de to setrene TT-hytta har som nærmeste nabo. Helt tilfeldig oppdaget vi disse også, og så usannsynlig virket det at de skulle ligge her tett i fjellvandrernes allfarvei, at vi nesten ikke turde tro at det var dyregraver. Det ville vært bedre om et diskret skilt hadde markert slike fortidsminnesmerker. —

Nå er det de som mener nei. Naturen bør bevares slik den er, så alle kan få oppleve den uten for mye rødmaling og oppmerking. Varding og veivisere har en tendens til å lede oss alle inn på riksveier der det er liten sjanse for å gjøre nyoppdagelser og førsteopplevelser.

Men på den annen side tenker jeg ofte med glede tilbake til mitt første møte med det levende blomster-herbariet oppe ved Gjevillvasskammen. Hvor hyggelig var det ikke her å la seg belære av botanikeren som hadde satt sine navnestikker ved våre ukjente

Dyregrav ved Grindalssetra? Jøldalshytta i bakgrunnen

Foto: Forfatteren

fjellplanter. Siden har jeg ikke hørt annet enn lovord om denne morsomme måten å lære fjellturisten mer om denne naturen han vandrer i.

Ellers kjenner vi fra den senere tid til at reiselivsfolk har lagt vinn på å lede turister til våre fortidsminnesmerker som helleristninger, boplasser og annet. Helt selvsagt er slike steder blitt fredet så de i framtiden skal kunne fortelle sin historie.

Jeg ser det på samme måten med fjellets gamle dyregraver. Bare i Jøldalen ligger det flere av dem som jeg selv vandret forbi flere ganger uten å legge merke til dem. Burde det ikke være en hyggelig oppgave for TT og dens arkeologiske bekjenskaper å vise oss alle disse fortidsminnene som ligger i vår vei? Dyregravene bør snares avmerkes og fredes så vi omgås dem med den respekt de har krav på. Det er det minste vi skylder våre forfedre, og såpass bør vi også unne oss selv.

Det ligger også graver utenom de vanlige stiene i Jøldalen,

skulle vi se. På opptur til Svarthetta fant vi et par av dem like vest for Haugensetra. Også de lå ute på brinken av bratte elvemøler, så en forstår at veidemennene har vært omtenkssomme i sitt valg av fangstplasser. De har jagd viltet ned fra fjellet mot et stup, fått det til å følge kanten av stupet og siden — lukt ned i ulvestua, som det står i eventyret.

De siste vi fant i sommer, oppdaget vi nord for Grindalssetrene på vår vei mot Resdalen. Før en kommer bort under Langfjellet, må en her krysse flere bekkdaler, og oppe på ryggene mellom dem finner en også hull etter gamle graver. Vi telte et par-tre stykker her før vi måtte begi oss på hjemvei.

Men jeg har måttet love guttene at til neste sommer skal vi på'n igjen, for dette ga mersmak. Vi har bestemt oss for at da vil vi gå mer systematisk til verks og virkelig lete etter slikt vi hittil bare har dumpet bort. Og mens vi venter på sol og sommer, synger vi med NTH-studentene om «tradiesjon i Jøldal'n. De' e fortidsminnesmerka kor du sjer.»